ناساندنی کتێبی بزووتنەوەی ژنان

Andrée Michel

ئامادەکردنی تیشک

ئانـدرێ میشـێل کۆمەڵنـاس، فێمینیسـت، دژەکۆلۆنیالیسـت و دژە میلیتاریسـت، سێپتامبری ١٩٢٠ لە فەرانسـە لە دایک بـوو. دوای وەرگرتنی بڕوانامە لە یاسا و دوکتۆرای فەلسەفە، وەک مامۆستای دواناوەندی لەنێوان ساڵانی ١٩٤١ هەتا ١٩٤٣ کاری کرد و دواتر ١٩٤٤ خۆبەخشـانە وەک یارمەتیدەری کۆمەڵایەتی چووە ناو سـپا. دوای ڕزگاریی فەرانسە و نشتەجێ بوون لە پاریس، دوکتۆرای کۆمەڵناسیی لە زانکۆی سـۆربۆن لەسەر «بنەماڵە، سەنعەتی بوون و جێوار/مسـکن» (١٩٥٩) نووسـی. چەمکەکانـی هەڵاواردەیی، نایەکسـانیی نێوان چینەکان و جنس، میلیتاریـزە کردن و شـارۆمەندی، زیاترین پرسـی فـکـری و ژیانـی ئاکادیمیکی ئاندرێ میشـێل-یان وەک کۆمەڵناسـێک پێکهێنا. هەر چۆن چەمکەکانی «باکوور، باشـوور و خەباتی دژە کۆلۆنیالیسـتی»، کە دواتر لە نووسینێک سـەبارەت بە دۆخی کرێکارانی جەزایری لە فەرانسە چاپی کرد.

لەدوای ١٩٥٠ ئاندرێ سەبارەت بە کێشەکانی پەنابەرانی کرێکار، لەشفرۆشـی، بنەماڵەی کرێکاران و ئەوە کە هەژاران و کرێـکاران بە دژواری دەتوان شوێنی حاوانەوە لە پێتەخت پەیدا بکەن، لێکۆڵینەوە دەکا. ئەو لە زۆر وڵاتی دنیا، جەزایر، کانادا، ئەمریکا، مێکزیکـۆ، ئەمریـکای باشـوور، بێلژیـک و پرۆژە نێونەتەوەیـی و نادەوڵەتییـەکان، لەگـەڵ پرۆژەی جۆراوجـۆری دەیـان توێژینـەوە کاردەکا. هەروەها بە پێشـنیاری پرۆفیسـۆر ئێلیزابێـت بۆولدینگ لە زانکۆی کۆلـۆرادۆ، کۆمیتەی نێونەتەوەیی هاوکاری لەسـەر «ڕۆڵەکانی جێندێری» دروسـت دەکا. ساڵی ١٩٧٤ «ڕۆڵەکانـی جێندێری، بنەماڵە و گەشـەی ئینسـانی» وەک یەکەیەکی لێکۆڵینـەوە بۆ قوتابیان دادەنێ. ئاندریێ سـەرەڕای دەیان کاری لێکۆڵینەوە، چالاکانە وەک ئەکتیویسـتێک لە جووڵانەوەکاندا بۆ وێنە جووڵانـەوەی «پلانی بنەماڵە» بەشـدار دەبێ. ساڵی ١٩٦٥ لەگەڵ جووڵانەوەی دێموکراتیکی ژنان دەکەوێ. دواتریش لە سـەر دەیان بابەت و پرسـی کۆمەڵایەتی و بنەماڵەیی لە کۆنفرانس و باسـەکاندا بەشداری دەکا.

ئاندرێ میشـێل پاتریارکات/باوکسـالاری وەک سیسـتەمێک دەبینێ کە بە ئاشکرا و یان بە شێوەی دیکـە، تەواوی دامـودەزگاکان و مێکانیسـمەکانی ئیدیۆلۆژیی خۆی، ئابووری، سیاسی، ئەخلاق، زانست، دەرمان، کولتوور، مۆد، مێدیا و پەروەردە بەکار دێنێ بۆ ئەوەی باڵادەستیی پیاو بەسەر ژندا دووبارە بەرهەم بێنێتەوە، دروست هەر چۆن کاپیتالیسم هەمان کار دەکا تا باڵادەستیی خۆی نیشان بدا.

ئاندرێ میشێل دەیان کتێبی گرینگی نووسیوە و لێرە تەنیا ئاماژە بە چەند دانەیان دەکرێ:

1. کۆمەڵناسیی بنەماڵە
2. فێمینێزم
3. کۆمەڵناسیی بنەماڵە و ژنومێردایەتی
4. فێمێنیزم و دژە میلیتاریزم
5. نا بۆ کلێشەکان، لابردنی هەڵاواردنی جنسی لە کتێبی منداڵان و قوتابخانەکاندا
6. مۆدێرنیزاسـیۆنی بنەماڵەکانی ئافریکایی لە پەراوێزی پاریسدا
7. داد و حەقیقەت بۆ بۆسنییەن و هەرسیگۆوینا
8. دێموکراسیی دەسەڵاتی زیادە لە سنوور

کتێبـی بزووتنـەوەی ژنـان کتێبێکـی ١٦٧ لاپەڕەییە لە نووسینی ئاندرێ میشێل. ئەم کتێبە لە ٦بەشی سەرەکی و بەشێکی ئاکامگیری پێکهاتووە.

لە بەشـی یەکەمدا نووسەر وێڕای ئاماژە بەوەی کـە لە سـەردەمی بەردینـی کۆندا ژنـان هاوکات لەگەڵ کۆکردنەوەی خۆراک لە کاری ڕاوکردنیشـدا بەشـداریان کردووە و مرۆڤە ڕاوچییەکان سەرەڕای پۆشتە و پەرداخ بوون، بە چەکی بەر لە مێژوو لەگەڵ یەکـدا بە ئاشـتی ژیاون و هیچ جۆرە شـەڕێک لە نێوانیانـدا لە ئارادا نەبووە، باسـی لـەوە کردووە کە بەپێـی لێکۆڵینـەوەکان، دەرکەوتووە کـە کۆمەڵگا لە سـەر بنەمای هاوکاری و هاوبەشـی دامەزراوە و چەوسـاندنەوەی تێدا بەدی ناکرێـت. ژنان پێگەی کۆمەڵایەتیـی بەرزیـان هەبووە کە ئەمـە زیاتر لەو پەیکـەرە دۆزراوانەدا دەردەکەوێ کـە لە بەرد یان ماکێکی ئێسـقانی سـپی لە ژنان درووست کراون. دواتر بە کەم بوونەوەی ڕاو، هاوکات لەگەڵ یەکەمین شۆڕشی بەردینی نوێ، ئەولەوییەت بە کۆکردنەوەی میـوە، دان و کێڵان دەدرێت و ژنـان لەم قۆناغەدا

ڕۆڵی بەرچاویان گێڕاوە کە ئەمە بەستێنی بەدیهاتنی زانست ئامادە دەکات. بەستراوەبوونی منداڵان بە دایک، خودایانی دایک دەخولقێنێ و ئەوەی کە سەرنجڕاکێشە ئەوەیە کە لەم شارستانییەتی دایک مەزنییەدا، هیچ نیشانەیەک لە دوژمنایەتی و شەڕەنگێزی بەدی ناکرێت.

لە بەشی دووهەمدا، نووسەر باس لە دووەمین شۆڕشی سەردەمی بەردینی نوێ دەکات کە بە دۆزینەوەی وزەی نوێ، پێگەی ژن لە کۆمەڵگادا دادەبەزێ. لەم کاتەدا نشتەجێبوون دێتە ئاراوە و شارەکان دروست دەبن و یەکەمین ناکۆکیی چینایەتی دێتە ئاراوە. بەرهەمهێنان زیاد دەکات و شەڕەنگێزی دێتە ئاراوە، لێرەدایە کە هێزمۆنیی ژنان لە ئایێندا کز دەبێ و پەیکەری بچووک بە تایبەتمەندیی پیاوانەوە جێگای خودای دایک دەگرێتەوە. ڕووداوەکانی ئەم سەردەمە نیشان دەدەن کە کاولکردنی سروشت و لاوازبوونی پەیوەندیی نێونەتەوەیی، هاوکاتە لەگەڵ دابەزین و لاوازبوونی پێگەی ژنان و بەدیلگرتنیان لە بنەماڵە و شاردا.

نووسەر لە بەشی سێهەمدا ئاماژە بەوە دەکات کە هاوکات لەگەڵ ڕووخانی ئیمپراتۆریی ڕۆم، دژایەتییەکان لەگەڵ ئازادیی ژنان کۆتاییان پێ دێت.

پاش ڕووخانی ئیمپراتۆریی ڕۆم، هەندێ ڕێکخراوی خێڵەکی سەر بە ژێرمەن و فرانکەکان، دروست دەبن و سەرەڕای ئەوەی کە لە سەدەکانی ۶ و ۷دا، بەڕێوەبەرانی کلیسا، ژنان لە مافی ئۆسقۆفی بێبەری دەکەن، بەڵام ژنان دیسانەوە لە کاروباری کۆمەڵایەتی و زانستیشدا وەکوو پیاوان دەجووڵێنەوە.

لە سەدەکانی ۱۰ و ۱۱دا (سەرەتای سەردەمی فێئۆدالی) بەهۆی دابەشبوونی وڵات، ژنان مافی پاشایەتی، دەسەڵاتی چەکداری، دادوەری و دروستکردنی پارە، گرتنی باج لە خەڵک و هەندێ ئەرک و بەرپرسایەتیی دیکەی حکوومەتی بەدەست دێنن.

بەگشتی لەم دەورەیەدا هیچ بەربەستێک لە سەر ڕێگەی ژنان نەبووە و توانیویانە وەکوو دادوەر، قەڵادار لە سەر ماڵ و مڵکی خۆیاندا بە تەواوی زاڵ بن.

لە سەردەمی بێزانسدا، ژنانی ناسراو لە زانکۆکاندا ئامادە و بەشداربوون و کاری ناحکوومیان بەڕێوە دەبرد.

لە سەدەکانی ۷ و ۸دا (دامەزرانی ئیمپراتۆریی ئیسلامی)، ژنان وەکوو کەسانی خوێندەوار و پسپۆڕ لە کاروباری ئایینی، شێعر و دادوەری، توانیان بە سەرکەوتووییەوە دەسەڵات بەڕێوە ببەن.

لە سەدەی ۱۱دا، پیاوان بە قەدەغەکردنی خوێندن، ژنانیان لە کاری ئازاد و ناحکوومی دوور کردەوە. دواتریش سەرقاڵیی ژنان بە نەشتەرگەری، جوانکاری و ڕازاندنەوە کە تێیاندا شارەزاییان بە دەست هێنابوو، قەدەغە ڕاگەیەندران.

لە کۆتاییەکانی سەدەی ۱۲دا، ژنان ئازادیی زۆریان هەبووە کە دواتر دەرفەتەکانیان لێ یاساخ دەکرێ. بەڵام دژایەتی لەگەڵ مافی یەکسان بۆ ژنان هەبووە و هەندێک لە پیاوان، بەتایبەت سەرۆکی وڵاتە موسوڵمانەکان، لە هەوڵی ئەوەدا بوون ئازادیی ژنان بەرتەسک بکەنەوە. توێژی بروکرات و کلیسا کە بەربەرەکانێی بەدەستەوە گرتنی دەسەڵاتیان دەکرد، بۆ دژایەتی لەگەڵ دەستپێراگەیشتنی ژنان بە بەرپرسایەتییەکی کە پێشتر لە مێژوودا هەیانبووە، یەکگرتووییەکیان تێدا دروست بوو و دیسانەوە ژنان زەرەرمەند بوون.

ژنانی ئەشراف کە لە ئەرکەکانی خۆیان بێبەری ببوون، لە سەدەکانی ۱۲ و ۱۳دا، بە دامەزراندنی ئەنجومەنی ڕێ و ڕەوشت زانین و هەروەها یەکگرتن لەگەڵ بزووتنەوەی گەورە و بەهێزی نۆژەنکردنەوەی ئایینی(cathare)، بە نارەزایەتی دەربڕین، هەوڵی بەربەرەکانێ لەگەڵ پیاومەزنییان دا. ئەمە دژکردەوەی کلیسا و بۆرژوازیی لێ کەوتەوە، بۆیە بە دامەزراندنی سێ بنکەی پشکنینی بیروڕا و مافی نوێی بنەماڵە و سیستەمی یاسایی، هەوڵی پەراوێزخستنی مافی ژنانیان دا.

نارەزایەتییەکان لە نێو ژناندا پەرە دەستێنێت و کریستییەن دۆپیزا، جڵەوی نارەزایەتییەکان بە دەستەوە دەگرێت و خوازیاری فێرکاری و پەروەردە بۆ ژنان دەبێت تاکوو لە کاتی بێوەژنیدا بتوانن بەرپرسایەتیی بنەماڵەی خۆیان بە ئەستۆ بگرن.

ناوبراو دوو بابەتی بنەڕەتی و گرینگی پەرەپێدا کە دواتر لە ئەندێشەی فێمینیستیدا زۆر جەختی لە سەر کرایەوە، پێویستیی پەروەردەکردنی کچان و دامەزراندن و بنیاتنانی کۆمەڵگایەکی هێمن و ئاشتیخواز.

لە سەدەکانی ١٥ و ١٦ی زایینیدا، کلیسا و بۆرژوازی پێکەوە ژنانیان لەو بەرپرسایەتییەی کە پێشتر هەیانبوو بێبەش کرد. تا ئەو جێگایە کە دەسەڵاتی پاشایەتیی بنەماڵە لە سەدەی ١٦دا دەسەڵاتی پیاوانی زۆر زیاتر بەهێز کرد.

لە کۆتاییی سەدەی ١٥دا، بە هاتنە ئارای پەیمانی ئەخلاقی و ئابووری لە پاریس، باس لە پەروەردەی کچان بۆ بە ئەستۆگرتنی ئەرکی ماڵ کرا کە لەم حاڵەتەشدا، هەموو کارێک تەنیا بۆ خۆشگوزەرانیی پیاوان دەکرا.

لە سەدەی ١٦دا، دایکانیش بە دارکاری کردن، بەرانبەر بە کچەکانیان توندوتیژی دەنوێنن.

بەشی چوارەم کە باس لە گواستنەوەی ئابووریی فێئۆداڵی بۆ ئابووریی پیشەسازییە، نووسەر ئاماژەی بەوە کردووە کە لە سەدەی ١٧ و ١٨دا، سیستەمی پارلەمانی و ئازادی جێگای پاشایەتی دەگرێتەوە.

لە فەرەنسای سەدەی ١٧دا ڕۆڵی ژنان بە تەنیا بۆ هەوڵ و چالاکی لە هۆڵە ئەدەبییەکان و ململانێی سیاسی بەرتەسک نابێتەوە. دژە چاکسازی بوون، بووە هۆی گۆڕانی بنکە و دامەزراوە ئایینییەکان.

لە سەدەی ١٨دا، شاژن و شازادەکان لە بەرانبەر ئەخلاقی نوێی بۆرژوازیدا خۆڕاگرییان دەکرد و ڕۆڵی پاشایەتیی خۆیان بە توانا و لێهاتووییەکی باشتر لە پاشا پیاوەکان بەڕێوە دەبرد.

ئەم سەدەیە لە بریتانیا بۆ ژنان وەکوو سەدەی «ڕەش» ناسرابوو، بەڵام دەسپێشخەریی ئەندێشەی فێمێنیستی لە هەموو چینە کۆمەڵایەتییەکاندا لە ئارادا بوو.

لە ساڵی ١٧٩٢ دا، ماری ڤۆل ئەستۆن کرافت، گوتارێکی فێمێنیستیی لە ژێر ناوی داواکارییەک بۆ مافی ژنان بڵاو کردەوە و تێیدا دژی ڕوانینی شۆڕشگێرانی فەرەنسە و بۆرژوازیی هەموو ئەو وڵاتانەی کچانیان لە گەیشتن بە فێرکاری و پەروەردەی یەکسان لەگەڵ کوڕان بێبەش دەکرد، ڕووبەڕوو بووەوە.

ئەمە کارێک بوو کە سیمۆن دوبووار سەدە و نیوێک دواتر جێبەجێی کرد. ناوبراو بە باوەڕبەخۆبوونەوە پەیامێکی فێمێنیستیی لەم چەشەی بڵاو کردەوە: «کاتێ ئەوە هاتووە شۆڕشێک لە دابونەریتی ژنانەدا بەدی بێت، تاکوو گەورەیی و شکۆی لەدەسچووی ژنان قەرەبوو بکرێتەوە و ژنان وەکوو ئەندامێکی کۆمەڵگای ئینسانی ڕۆڵێکیان لە چاکسازیی جیهاندا هەبێت.»

لە سەدەی ١٨دا بە هۆی بەرتەسککردنەوەی بازاڕی کار بۆ ژنان، هەندێک لە ژنان ناچار بوون ڕوو لە لەشفرۆشی، خزمەت لە سپا و تەنانەت دزی بکەن.

وەکوو سەدەی ١٧، ژنانی بریتانیایی بەهۆی قەبووڵ نەکردنی پێشێلکارییەکانی بۆرژوازی، بەرەو ئامریکا وەڕێ کەوتن و بە بەشداری لە گرووپە تیرۆریستییەکاندا خوازیاری سەربەخۆیی بوون. بەڵام نە یاسای بنەڕەتیی ئامریکا و نە جاڕنامەی سەربەخۆییی ئەم وڵاتە پێگەی هاووڵاتیبوونی وەکوو مافێکی سیاسی بۆ ژنان بە ڕەوا نەبینی.

لە سەدەی ١٨دا ژنان بەشدارییان لە شۆڕشەکاندا دەکرد و خوازیاری مافی هەڵبژاردن و نوێنەرایەتی بوون.

ئۆلیمپ دوگۆژ، جاڕنامەی مافی ژنان بڵاو دەکاتەوە کە تێیدا هاتووە: « کاتێ ژن مافی ئەوەی هەیە لەسێدارە بدرێت، کەواتە دەبێ ئەو مافەشی هەبێت لە تریبوون بۆ بەرگری لە مافەکانی کەڵک وەربگرێت.

لە ساڵی ١٧٩٣دا، ژنان دوای بەشداری لە شەڕی ١٧٩٢دا، سێ پرسیاریان ئاراستەی نوێنەرایەتیی فەرانسە کرد کە باس لە ئازادیی ژنان لە بەڕێوەبردنی کۆبوونەوە لە پاریس، هەبوونی مافی سیاسی و گۆڕینەوەی بیروڕا لە بنکە و ناوەندە سیاسییەکاندا بکەن کە ئەندامانی پارلەمان بە دەنگی نەرێنی، هەلومەرجیان بۆ «مەرگی سیاسی»ی ژنان ئامادە کرد.

لە بەرانبەردا ئیتالیا، نەریتی ژنانی بیرمەندی درێژە پێدا، سێ ژنی مامۆستای زانکۆ بەهۆی

بەرهەمەکانیانەوە لە تەواوی ئورووپادا ناســرابوون. لە سەدەی ١٨دا لە باکووری ئیتالیا چل ژنی هونەرمەند هەبوون کە ژمارەیەکیــان بە دزییەوە کاریان دەکرد و لــە کۆتاییدا، بەرهەمەکانیان بە ناوی باوک و برا و هاوسەرەکانیانەوە تۆمار دەکران.

ژنانی ســەدەی ١٨، مافی ڕاهێنان و پەروەردە، مافی ئابووری، دەستپێڕاگەیشــتن بە مافی سیاسی لە بەڕێوەبردنی وڵاتدا، بە داواکاریی ژنانی ســەدەی پازدەیەم زیاد دەکەن و و دواتر ئەم ئەندێشــەیە کە ئازادیی ژن، ئازادیی کۆمەڵگایە دێتە ئاراوە.

لە بەشی پێنجەمدا نووســەر دەڵێت ئەگەرچی باس لە ئیشی ژنان لە سەدەی شازدەیەمەوە دەست پێ دەکا، بەڵام لە ســەدەی نۆزدەیەمدا یەکگرتوویی لە دژی ژنان دروســت دەبێ. دژایەتی لەگەڵ ئیشی ژنان لە فەڕانســە، وا دەکات کە مانگرتنی یەکیەتیی کرێــکاران بێتە ئاراوە. لابردنی ژنــان لە بازاڕی کار، پیاوانــی کردبــووە خاوەنی کارەکەر لــە ماڵەوە کە ئەمــە وای کردبوو لە پاریس و لەندەن، لە ســەدەی نۆزدەیەمــدا لە نێــوان ٤٠ هەتا هەشــتا هەزار ژن ڕوویان لە لەشفرۆشی کردبوو.

لەم دۆخەدا سەرهەڵدانی ژنان شتێکی نائاسایی نییــە، بۆیــە دەبینین کــە ژنانی کرێــکار لە دژی حەقدەســتی کەم، نەبوونی هەلی کار، دژواریی کار و ژنانی بورژواش لە دژی بێبەشی لە هەموو مافێکی سیاســی و ئابــووری دەچنە ڕیــزی ڕاپەڕینەکانەوە. سەرەڕای ئەمانەش، لە سەدەی ١٩دا، لەقاودان تا ئەو ڕادەیە نەچووە پێشێ کە بتوانێ ناکۆکیی نێوان بەرە جۆراوجۆرەکانی خەباتی ژنان لەناو ببات.

لەم ســەردەمەدا، ژنان لە بــواری جۆربەجۆردا، کەوتنە چالاکی. هەندێ گۆڤــار و بڵاوکراوەی وەکوو «هــاواری ژنــان» و «بۆچوونی ژنــان» بڵاوکرانەوە کە خوازیاری مافی دەنگدان و خۆهەڵبژاردن بۆ ژنان بوون.

لە ســاڵی ١٨٤٠ ژنانــی کرێکار لــە ئامریکادا، ڕۆژنامەیەکــی تایبــەت بڵاودەکەنــەوە و دەکەونە لەقاودانــی ماوەی زەمەنیــی کار، کەمبوونی کرێ و حەقدەست بە بەراورد لەگەڵ کار، خێراییی ئاهەنگی کار و جووتبوونــی زۆرەملێ. ئەم ڕووداوانە نیشــان دەدەن کە پێوەندیی نێوان شۆڕشــی کۆمەڵایەتی و ڕزگاریی ژنان بە باشی بەدی هاتووە.

لــە فەڕانســەش شــەپۆلێکی فێمێنیســتی بە وتەبێژیــی ژنانی بــورژوای کەمداهاتی ڕۆژنامەوان و مامۆستای قوتابخانە پێکهات.

دەستپێڕاگەیشتن بە فێرکاری لە هەموو ئاستێکدا بۆ فێمێنیستەکانی سەدەی ١٩، سەرکەوتنێکی مەزن بە ئەژمار دەهات. لە ســەدەی ١٩دا، ژنانێکی زۆر لە بــواری جیاوازدا ناو و ناوبانگیــان دەرکرد. لە بواری هونەر، ئەدەبیات، بیرکاری، ئەستێرەناسی و لە بواری زانســتیدا، ژنان گەڕان و پشکنینی مەترسیداریان بۆ بەدواداچوونی ئیش و کارەکانیان ئەنجام دا.

بیرۆکەیەکــی ســەرەکی کە لــە بزووتنەوەی فێمێنیستیی ســەدەی ١٩دا سەری هەڵدا، ئەوە بوو کــە ژنانی هەموو وڵاتانی جیهــان دەبێ یەک بگرن و بە یارمەتیی یەکتر مافی خۆیان بەدەست بهێنن.

نووسەر لە بەشی شەشەمدا دەپەرژێتە سەر ئەم باسە کە لە ســەرەتای سەدەی بیســتەمدا هەندێ کێشــە وەکــوو پەیوەندیداربوونــی جیاوازیی ژن و پیــاو بە فێرکاری و پەروەردە، ناڕەزایەتی ســەبارەت بــە مەرگــی مەدەنیی ژن لــە بنەماڵــە و وەلانانی ئەخلاقــی ڕەگــەزی، ئازادیی ژن لــە کاروچالاکی، مافــی کەڵک وەرگرتن لە چێژ و خۆشــیی دوور لە پێوەندی هاوســەری و کۆمەڵێک کێشەی دیکە کە لە ســەدەکانی ناوەڕاســتەوە بە چارەســەرنەکراوی مابوونەوە، لە ئەندێشەی فیمێنیستیی ڕۆژاوا جێگەی خۆیان کردبووەوە.

لە ماوەی شــەڕی یەکەمی جیهانیدا، ڕێژەیەکی زۆر لە ژنان لە کارخانەی چەکســازیی فەڕانســە و بریتانیا وەکوو کرێکار وەرگیران تا جێگەی ئەو پیاوانە پڕ کەنەوە کە دەچوونە بەرەکانی شەڕەوە.

لــەم ماوەیــەدا کۆمەڵێک لە فێمێنیســتەکان، کۆنفرانسێکیان لە لاهە پێکهێنا. ژنانی ئاڵمان، بریتانیا، نەمســا، مەجارســتان و ئیتالیا، بۆ مەحکوومکردنی ئازاری زاڵ بە ســەر ژناندا کۆبوونەوە و دژایەتیی ئەم بابەتەیان کرد و وەکوو خوشــک یارمەتیی یەکتریان دەدا. هــاوکات لەگــەڵ خەباتی فێمێنیســتەکان، ژنانی کرێکاریش لە تێکۆشــاندا بــوون و خوازیاری دابینکردنی بژێوی ژیانیان و چوونەسەری حەقدەست

بوون، لە راستیدا چوونەسەری حەقدەستی ژنان، ئاکامی خەباتی کرێکاری بوو. پاش شەڕی یەکەمی جیهانی، ژنان لە ٢١ وڵاتی جیهاندا، مافی دەنگدانیان بەدەست هێنا.

بارودۆخی ژنان لە وڵاتە فاشیستیەکاندا جیاواز بوو، پرۆژەی بەکارهێنانی ژنان وەکوو بوونەوەری ژێردەست کە دەبوایە لە خزمەتی پیاودا بن و منداڵی زۆرتر بە دەوڵەتە ناسیۆناڵ - سۆسیالیستەکان ببەخشن، لە لایەن کۆمەڵگا فاشیستییەکانی ئاڵمان، ئیتالیا و ئیسپانیاوە دامەزرا.

ئاڵمان دروشمی سێ پیتی K (کلیسا، چێشتخانە و منداڵان)ی هێنایە ئاراوە و یەکەمین وڵات بوو کە بە یاسا، ژنانی لە کاری دەرەوە وەلانا. کچانی گەنجی لە کولتوور دوورخستەوە و لە چوون بۆ قوتابخانەی تیکەڵاو پێشی پێ گرتن و ئەرکی پزیشکیی لێیان قەدەغە کرد. بە گشتی لە بەرنامەی دەوڵەتی نازیدا، «ژن جۆرێک لە ئاژەڵ» بە ئەژمار دەهات.

نازییەکان لە سەر ئەو بڕوایە بوون کە فێمێنیزم، جۆرێک گەنەکاریی بۆرژوازی و هێرش بۆ سەر ڕێکوپێکیی سروشتی نێوان شتەکانە.

لە نیوەی دووهەمی سەدەی بیستەمدا، بارودۆخی ژنان و بزووتنەوە فێمینیستییەکان گۆڕانیان بەسەرداهات، ژنان دەستیان دایە خۆڕاگری و بەربەرەکانێ لە دژی فاشیزم کە دوو شێوە بوو، یەکەم تیوەگلانی ژنان لە لەشکر و شەڕی پارتیزانی، دووەم، بەشداریی بەکۆمەڵ لە بەرهەمهێنانەوەی شەڕدا، کە بەشداریی ژنانی یەکیەتیی سۆڤییەت، بۆ بەرگری لە خاکی وڵاتەکەیان لە دژی شاڵاوی نازی، نموونەیەکی بەرچاوی ئەم بەشدارییەیە.

ماوەیەک پاش دەسپیکردنی شەڕی دووهەمی جیهانی لە یەکیەتیی سۆڤیەت، ژنان کۆمیتەی دژەفاشیزم دادەمەزرێنن و بەم شێوەیە هاودەنگی لە نێوان ئەوان و ژنانی ئورووپای ناوەندی و باشووری ڕۆژهەڵات دێتە ئاراوە. پاش تەواوبوونی شەڕ، دیسان ژنان لە بازاڕی کار وەلانران، بەڵام ئەمجارە ژنان لە ئامریکا بە ئاسانی لە بازاڕی کار نەچوونە دەر. هاوکات لە گەڵ ئەمەشدا لە بریتانیا و ئامریکا باخچەی ساوایان، چێشتخانە و قوتابخانە کە بۆ کارئاسانیی ژنان دامەزرابوون، لەناوچوون.

سەرەڕای هەموو ئەمانە، کتێبی «ڕەگەزی دووهەم»ی سیمون دوبووار لە ساڵی ١٩٤٧ ، توانی شۆڕشێک بەرپا بکات و نیشان بدات کە بەربەستەکانی سەر ڕێگای ژنان دەرەنجامی پێشداوەری، نەریت، یاسای کۆن و بە گشتی کولتوور و کۆمەڵگایە کە ژنانیش خۆیان تێیدا ڕۆڵیان هەبووە نەک سروشت.

چالاکیگەلی جۆراوجۆر و گرووپ و دامەزراوەی بچووک و جیاوازی فێمێنیستیی زۆر سەریان هەڵدا کە هاوکات لەگەڵ ئەوەی کە پیکەوە زۆر کۆک نەبوون، بەڵام بۆ ڕزگاریی ژنان کاریان دەکرد.

ژنان بە بیروباوەڕی جیاوازەوە ڕۆڵی لەقاودەریان لە وەلانانی ئەو ئیدئۆلۆژییە کۆنانەدا گێڕاوە کە پانتاییی گشتی و تایبەت لێک جیا دەکەنەوە.

نووسەر دەڵێت کۆمەڵگای پیاوەزن بەر لە سیستەمی سەرمایەداری سەری هەڵداوە و لەسەر بنەمای ئەم بەرهەمە، شاراوەیی و نەبینراوەییی ژنان لە بنەماڵەدا دامەزراوە. بۆیە خەباتی فێمێنیستی دەبێ لە ڕێگەی هۆشیارکردنەوەی ژنان سەبارەت بە بەرهەمهێنانی ماڵی دەست پێ بکات. واتە یەکەمین چەوساندنەوەی ژنان هەر لێرەوە دەست پێ دەکات و هۆی سەرەکیی بارودۆخی نالەباری ژنان لە بواری دیکەی ئابووری، کولتووری و سیاسی هەر بۆ ئەم هۆکارە دەگەڕێتەوە.

لە بەشی ئاکام و کۆتاییی ئەم کتێبەدا، نووسەر باس لەوە دەکات کە سەرکوتکردنی ژنان، ماوەی ٨ هەزار ساڵە کە بەردەوامە و ژنان تاکوو ئێستاش لە ژێر ڕکێفی سیستەمی باوک مەزنیدان. بۆیە دەڵێت: یەکەمین کۆکبوون سەبارەت بە مەزنیی چەمکی ڕەگەزی مێ، لەبەرچاوگرتن و ڕێز لە کەسایەتی و حورمەتی ژنە و بۆ ئەم کارە پێویستە هەموو جۆرە توندوتیژییەک دژی ژنان وەلا بنرێت.

نووسەر لەم بەشەدا ئاماژە بە ڕۆڵی فێمێنیستەکان لە دامەزراندنی جیهانێک کە ئاشتی و دادپەروەری بۆ هەموو چین و توێژەکان بەدی دێنێ دەکات کە سەرهەڵدان و بەئاکام گەیشتنی وەها دۆخێک تەنیا هەڵ و دەرفەتی زێڕین و شانسی مانەوەی مرۆڤایەتییە.